

У Ср. Карловцима, I. септембра године 1911.

СРПСКИ ПЧЕЛАР

ИЛУСТРОВАН ОРГАН „СРПСКЕ ПЧЕЛАРСКЕ ЗАДРУГЕ“

Издаје месечно једанпут.

УРЕДНИК

Јован Живановић

Бр. 10.

Чланови оснивачи „Српске пчеларске задруге у Руми“ плаћају једанпут за увек 50 круна, а редовни чланови I. реда 6 круна годишње; добивају једни и други лист бесплатно, а чланарину нека шаљу: „Управи српске пчеларске задруге у Руми“. Који нису чланови задруге а желе имати лист плаћају 6 Круна претплате.

Година
XV.

Протојереј ВАСИЛИЈЕ КОНСТАНТИНОВИЋ,

парох при световаведенској цркви у Карловцима

преминуо је 20. јулија (2. августа) у један сахат ноћу у 72-гој години својега живота. Био је из почетка катихета у гимназији карловачкој, после је постао парохом и професором богословије. Доцније буде одликован чланством патроната српске велике гимназије карловачке.

Поп Васа је био одличан свештеник, педантан у својој служби, проповиједао чешће у својој цркви, а радио је нешто и на књижевности. Написао је књижицу „Воде“ у Сријему, „Споменик минулога доба“ и т. д.

Мада је Поп-Васа био врло добар катихета у гимназији, добар професор у богословији, примјеран парох и добар проповједник својим парохијанима, ипак његово име не би се споменуло у „Српском Пчелару“, јер се у њему спомињу само пчелари и економи. Истина поп-Васа није био пчелар и економ, али је знао економију и пчеларство омилима другима. Прије 31. годину покренуо сам ја економски лист „Привреду“ и у том

листу писао је поп-Васа животописе свештеника, попадија, учитеља, који су се одликовали особито својом угледном економијом, својом уредношћу и штедњом. Читајте животопис „Павла Мишчевића пароха Кузминскога“,*) па ћете видјети како је поп-Васа знао лијепо описати Мишчевићев воћњак расадник и врт и знање економско и вредноћу Мишчевића. То је поп-Васа тако лијепо описао, да је сваки онај, који је то прочитао зажелио да има таки воћњак и врт и да се баци на економски рад са таком љубављу и неуморношћу, са каквом је Мишчевић радио. Треба читати те животе, што их је написао поп-Васа, па ћемо морати признати, да је поп Васа био вјештак у описивању животописа, знао другима омилити економске радове у воћњаку у врту, у расаднику; у винограду и пчелињаку.

Ја ћу овдје навести све животописе, које је поп Васа написао у „Привреди“. Ево их: 1.) Павле Мишчевић, парох кузмински. 2.) Андрија Грујић намесник оповски. 3.) Ева Поповића, попадија беркасовачка. 4.) Илија Пантелић, учитељ лежимирски. 5.) Марија Поповића, попадија грабовска. 6.) Чача Ракина кућа у Грку. 7.) Ката Борића, попадија лежимирска.

Ко прочита ове лијепе животописе ових вриједних људи и свијех честитих и вриједних и узоритих попадија, тај ће одмах схватити за кога је ове животописе поп Васа писао и зашто их је писао. Зато је поп-Васа заслужио, да му дамо мало места у „Српском Пчелару“ и да му ми пчелари кажемо: вјечна ти памет и слава!

Уредник.

Пчеларски календар.

(Септембар).

У септембру паша удара натраг. Ако је било време угодно бели босиљак ће цветати и у септембру, али сад већ није ни близу медовит као у првој половини августа. Ако смо пренели кошнице на бели босиљак, то се треба око 15. септембра селити кући и спремити кошнице за зимовање.

Ако смо јако истресали мед, треба прегледати кошнице, да ли имају задоста меда. Које немају, таковима без оклевања треба дати да би пчеле за времена мед сместиле и распоредиле. Ако понека кошница има сувише меда, онда ћемо сувишне оквире извадити и дати оним кошницама које немају задоста меда.

Да нам се још која генерација пчела подигне треба, чим пренесемо кошнице с наше, прихранити неколико вечери, да би се матица изазвала на лежење.

Будући да паша удара натраг, то држи лета стешњена јер туђице наваљују.

Са септембром месецом свршује се економска година, свр-

*) вид. „Привреда“ од год. 1880.

шује се пчеларска берба, свршује се узимљавање кошница. Ако је пчелар пропустио што да учини до чега стоји, да му кошнице добро презиме, то је сад последње време, да пропуштено поправи. У августу сам већ рекао, да ће кошница добро презимити, ако има добру младу матицу, јако друштво са доста младих пчела и доста добра меда.

Не смемо заборавити ни то, да поред свега тога треба још и добар закљон, добра кошница т. ј. не сме бити продерана, да има рупа на свима странама, јер тад преко зиме има промахе и кошница пропада. Дакле кошнице за зиму морају бити читаве. Ако смо на све, што смо споменуо, назвали и тако ударали онда смо са узимљавањем готови и кошнице не треба више отварати, јер су пчеле све саставке а нарочито заклопац лемом излениле. Добрим узимљавањем постављамо себи добар темељ за напредак у идућој години.

Кад кошнице пренесемо са паше кући, то вреди и за ово пренашање све оно, што је речено и за пренашање на пашу у јулију месецу. Сад је још посао олакшан тим, што не морамо метати решетке и на врата кошнице, него је довољно метнути само на лета, а то зато, јер су сад ноћи много хладније него у јулију и августу, и довољан је само онај ваздух, који улази кроз решетке на лета. Сад је мања опасност да ће се пчеле погушити, а ни сат се из оквира не ће извалити, јер чвршће стоји. Друштва су мања, легло је мање, али поред свега тога треба пазити, да са паше сретно пренесемо кошнице.

Ако је лепо време, пчеле ће до конца месеца септембра унашати по нешто меда. Ако имамо да истресемо мед из сувишних оквира, треба истресено саће вратити у кошницу, да га пчеле олижу и очисте и оставићемо га у тој кошници. Не штоди ништа ако све оквири оставимо у кошници.

Концем месеца септембра одабирају се плетаре за пресаде. Првенац се не оставља за пресад, јер има стару матицу. Кошница која се није ројила не ваља за пресад, јер и таква има стару матицу. Остављаћемо маторке, које се ројиле и другенце, јер ти имају младе матице. Морамо пазити, да су друштва јака и да су матице добре.

Јаке плетаре, које имају саће до земље, не треба оставити за пресад. Тако исто и слабице. Неки пчелари оставе за пресад и то некоју слабицу плетару због матице у њој, да би имали у резерви матицу, ако им где преко зиме или у рано пролеће устреба.

Кошнице више не отварај, побрини се још, те метни доцније решетке на лета или лета сузи, да се не би миш увукао у кошницу, па онда можеш бити без бриге, а „ћорава анђелија“ нека свира и фијуче како јој је воља.

Сима Жигић,

парох.

AUTAN.

(Dr. Цандер).

(Свршетак).

Пошто су провели неко време у пари од autan-a, метнути су њих десет на буљон, а три и то: 1 што је био умотан у вати (памуку) и 2 што су била у воску на растопљен агар.

Па какав је био резултат? Оне клице, које нису биле ни у шта увијене, за тим које су биле у вати, у хартији и у тилу, угинуле су. А оне, што су биле у меду, у воску, у кутицама од круге хартије и од жижица, остале су живе.*)

Даље наставља Dr. Цандер:

„По томе се види, да autan одговара свима захтевима, што се од дезинфицирања формалином очекују. Формалин је средство за дезинфицирање, које дезинфицира споља на површини и које не улази дубоко у онај предмет, који хоћемо да дезинфицирамо. Зато су остале живе клице, које су биле потопљене у меду или увијене у восак. Али зато за пчелара не губи autan ништа од своје вредности, јер у меду и воску, могу се клице прилепчивих болести и кућањем уништити, али са саћем, које хоћемо да оставимо, не можемо тако радити т. ј. прекухати га.

За дезинфицирање саћа од помоћи је само autan, јер као што се из наших покушаја види, он убија све клице без разлике, које нису замотане, па и оне које су завијене у шупљикаве ствари. Уз то као што смо видели, није било разлике у којем му драго кату биле клице, које су испаравању autan-a биле изложене. Формалинска пара подједнако је убијала клице у целој кошници.

Зато могу уместо сумпора најтоплије преворучити autan, за сигурно дезинфицирање празнога саћа и кошница, али које није искањано дебелим мрљама од срдобоље и окоретинама од пчелиње куге. Само се мора пазити на то, да све ћелице на саћу, које се дезинфицира, буду отклопљене, јер као што смо видели из покушаја

*) Заграђено је извод из Цандерова чланка, није дакле потпун превод.

са кутицама од дебеле хартије, у којима су клице остале живе, формалинска пара не ће кроз читаве заклопце на ћелицама пробити.

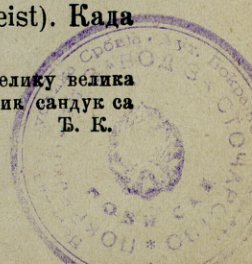
Тај препарат (autan) није скуп. Будући је за једну обичну кошницу довољно 1 кашика autan-a, то се са једним дењком autan-a за 2 марке и 25 пф. може стотина и више кошница заједно са саћем дезинфицирати. Autan се за продају спрема на два начина, под знаком А и Б. Онај под Б има два један од другог одељена састојка, од којих се, када хоћемо да дезинфицирамо, мора узети од свакога онолико, колико је прописано. Међу тим онај под А је помешан и готов за употребу. Ко не треба много autan-a. боље нека узме дењак са знаком А.

Autan се мора чувати добро затворен и на сухом месту, јер он издаје формалинску пару и онда, када само влага из ваздуха до њега допире, те тиме губи своју снагу и вредност. Добити се може у свакој апотеци и дрогерији.

Autan-ом се дезинфицира овако:

Када смо измерили кошницу или сандук, који хоћемо да дезинфицирамо, позатвараћемо на њему све пукотине и удесити, да се могу врата добро затворити.*) За тим ћемо напунити сандук или кошницу саћем; само ћемо оставити место, где ће моћи стати какав повећи лонац. Сада ћемо усути у лонац кашику две autan-a (према величини кошнице или сандука) прелићемо га са мало воде, брзо ћемо промешати дрветом и метнути у кошницу или у сандук, па врата што пре затворити. За бољу сигурност, могу се саставци и пукотине олепити блатом. Будући се autan када се помеша с водом јако пени и кици, треба узети повећи лонац да не пређе преко лонца. После 3—4 сахата отворићемо сандук, па ћемо повадити саће из њега и оставићемо га да се проветри. Ако хоћемо, да задаха од формалина што пре нестане, метнућемо после свршенога дезинфицирања, у сандук судић са жестом од нишадора (Salmiakgeist). Када

*) За мању кошницу доста је мала кашика autan-a, а за велику велика кашика којом се једе. Ако хоћемо да дезинфицирамо какав велик сандук са саћем, увећемо autan-a према величини сандука.

тако урадимо, пчеле ће саће радо примити и матица ће га залећи.

На тај лак начин можемо саће дезинфицирати, и ако чешће понављамо тај посао, предупредићемо ширење прилепчивих болести. То је прва дужност пчеларева. Аутан је добар и за чување саћа од метиља и других штеточиња. Да саће сачувамо од метиља, треба у сандук или орман, где стоји саће само посути аутан-а. Па будући се он додирујући се са влагом у ваздуху раствара, развија се из њега формалинска пара. Да се аутан-ом може сачувати саће, уверио сам се, конзервирајући интересантно саће за нашу збирку. По мојем искуству, то је једини начин, којим можемо и саће сатлеглом сачувати“.

Прев. Ђ. Коларовић.

Нова теорија.

Познато је, да онај пчелар има веће добити, који има залишна саћа, него онај пчелар који залишна саћа нема. Ово је појмљиво. Којем пчелару нпр. за главне паше граде пчеле саће, тај ће много мање меда добити од онога, који је давао пчелама готово саће. Док су пчеле онога првога градиле саће, дотле су пчеле овога другог напуниле саће медом. Кад пчелар има залишна саћа, онда је на коњу, онда тек може рећи да пчелари са добитком. Пчелар у залишном саћу гледа капитал, који му носи велики интерес и труди се, да саће сачува од метиља, који је саћу највећи непријатељ.

У пчеларењу важи као правило да се саће јако црно и тешко мора изменити. Тако исто саће плесниво, неправилно изведено и саће из кошнице, која је имала срдоболу, мора се изменити. Има пак прилика када саће треба уништити а то је: кад је кошница била кужна. Старо саће избегава и матица. Саће старије од четири године не треба трпети у кошници. У старом саћу ћелице су плиће и то зато, што свака нимфа оставља на дну ћелице кошуљицу. Ово се види кад саће пресечемо и на дну ћелице видеће се наслагане кошуљице. Према томе саће није добро ни за плодиште ни за медиште. За плодиште није зато добро, јер, будући су

Ћелице плиће због наслаганих оних кошуљица, то не може легло да се правилно развија, из таквих ћелица изилазе мало мање пчеле, наступа кржљавост и дегенерација. Јако старо саће није добро ни у медушту држати, јер будући су ћелице плиће, то их пчеле пре напуне медом и пчелар ће из таквог саћа морати чешће vadити мед, а тиме губи у времену, а време је новац, а узнемирава и пчеле, што опет није добро, јер пчела воли мир.

У најновије време има нова теорија о саћу. Та теорија гласи: саће треба сваке две године мењати, не старије саће од две године смемо држати у кошници, јер старо саће носи клице разних заразних болести. Ову нову теорију изнео је др. Е. Цандер, универзитетски професор у Ерлангену, ученик проф др. А. Флајшмана, који је Диклову теорију сатро.*) Ми се новој теорији о саћу морамо покорити, јер испитивања Цандерова су научна. Из нове теорије о саћу изилази то, да ће пчелари морати мењати саће, а за градњу саћа троше пчеле мед, који би иначе остао пчелару. Истина је и то, да је боље и мање меда добивати него старо саће трпети у кошници, од чега можемо куд и камо веће штете имати.

Шта дакле да радимо? Како да се помогнемо да не бисмо имали толико штете, што ћемо морати саће, које ступа у трећу годину, изменити. Овој невољи доскочићемо, ако будемо имали јака друштва, младе добре матице и ако подижемо пчелињу пашу. Ако тако пчеларимо, онда можемо лако примити теорију др. Цандера. Ми ћемо дакле сваке године давати пчелама да израде 6 оквира и на тај начин постигнућемо то, да никад не ћемо имати старог саћа. Истина овим начином није баш на длаку задовољено Цандеровој теорији, али ми држимо, да не ће шкодити, ако у здравој кошници стоји саће три године а кад ступа у четврту годину, измениће се. А напред смо казали већ, да саће из кошнице, која је боловала од куге, морамо уништити. Најпосле треба и то споменути, да је баш добро дати пчелама сваке године да граде саће, јер се тим задовољава природи пчелињој, која инстинктивно гради саће, која дакле мора да гради саће. Кад пчеле граде саће, оне су вредније, здравије и тим више

*) Dr. A. Fleischmann рекао је за науку Диклову да је једна проста сабула (eine wertlose Fabel.)

отпорне снаге добивају. Најбоље је дати пчелама да граде саће у ројидби, јер рој мора да гради саће, само треба да има паше. Без паше не вреди ни најбоља кошница ни најбоље матице. Ако је у ројидби рђаво време; то треба роју дати сваки трећи дан по једну фунту меда и тиме се градња саћа потпомаже. Подижимо дакле пчелињу пашу па ни од нове теорије не ћемо имати штете него само користи.

Ово написасмо, да угоднамо пчеларе са најновијом теоријом о саћу и упућујемо свакога да прочита и чланак г. уредника „Српскога Пчелара“ у 12. броју од 1910. године под насловом: „Је ли добро не дати пчеларима ни мало да граде саће.“

Сима Жигић,
парох.

Спајање кошница са покретним саћем.

Спајање је важан и врло користан посао на пчелињаку, али га почетници избегавају, јер се боје, да им не ће добро испасти. Многи почетник би спајао своје кошнице, али се боји и за матицу, а и да му се друштва не покосе.

Спајање је посао, којег се пчелар мора од пролећа па до јесени лаћати, ако хоће да му је пчелињак увек у реду. У пролеће треба спајати слабице, безматке, кошнице са рђавим матицама и т. д. У лето треба спајати слабе ројеве, а у јесен треба спајати осим слабица и безматака, још и оне кошнице, које немају задоста меда. Осим тога пчелари који не ће да повећавају више свој пчелињак, спајају у јесен један део својих кошница, да их на пролеће опет напуне вештачким ројевима, јер им тако остане и у слабијој години по нешто меда, а уз то имају празних кошница, да могу на пролеће сувише јака друштва вештачки изројити.

У прошлим годинама овога листа, било је говора како се могу кошнице на разне начине спојити. Тамо ће читаоци наћи, како два друштва можемо спојити преградивши их за неко време решетком за тај посао, или метнувши између оба друштва сат отклопљена меда, а има укратко описан и онај начин, када се наизменце ређа саће са пчелама из оних кошница, које хоћемо да спојимо. Тако се спајају кошнице са покретним саћем. Друкчије се спајају плегаре, друкчије

ројеви, који су повели саће, са ројевима, који још нису повели саће, а друкчије опет ројеви без саћа међу собом.

Засада ћу да опишем, како се спајају кошнице са покретним саћем нарочито наше американке, јер сам то и обећао, када сам предавао прошле године на нашој пчеларској скупштини.

Описаћу онај начин спајања, када се оквири из кошница наизменце ређају, јер ја већ више година тако спајам своје кошнице, а видео сам о пчеларској изложби у Руми, да се и други пчелари распитују, како се кошнице на тај начин спајају?

Да ми посао иде брже за руком, особито ако хоћу да за једно вече спојим више кошница, што највише бива у јесен, радим овако:

Онога дана, када намислим да кошнице спојим, пре подне или још за јутра, повадим из кошница празно саће, а оставим у свакој онолико, колико ће моћи стати у једну кошницу када их спојимо. Даклем, ако имају кошнице по 15 оквира, извадићу из сваке половину, а толико ћу им оставити, јер тада ће саће из две кошнице које спајам, стати у једну кошницу. Ако обе кошнице, које хоћу да спојим, имају матице, у оној кошници, која има млађу или бољу матицу, затворићу матицу у кавешчић и оставићу је у њеној кошници, а кошницу са старом или рђавом матицом обезматичићу. Ово чиним зато, да се пред вече, када усхтем друштва спајати, не задржавам тражећи матицу. Јер увек је саветно приликом спајања, матицу затворити, да не би погинула. То је особито нужно, ако немамо при руци какву залишну матицу. Истина, више пута сам, када су матице биле подједнако старе, остављао обе матице не затварајући их у кавешчић, па је добро испало. Али може да се догоди, да и обе матице погину. Особито, ако је једна матица млада а друга стара, не треба пчелар да оставља пчелама да оне бирају матицу, јер може баш млађа матица да погине, а стара да остане у спојеном друштву. Када сам то урадио, затворићу кошнице и оставићу их на миру до пред вече. За то време сабиће се пчеле на саће, што им је остало у кошници, а обезматичене пчеле осетиће, да су остале сироте и биће пред вече у највећој жалости и забуни, а то је баш најбољи час за спајање.

Пчеле се спајају пред вече, а да нам се не буне и не-разлеђу, најбоље је спојити две и две суседне кошнице*) па испражњену кошницу скловити са њена места, а ону у којој су друштва спојена, метнути на средину између једне и друге кошнице.

Пред вече истога дана, приступићемо спајању тих кошница, које смо пре подне, за спајање спремили. Питање је: у којој кошници да спојимо оба друштва, да ли у оној што има у кавезу затворену матицу, али у оној коју смо обезматичили? Одговор је на то питање: у *обезматиченој*. Зашто? За то, што обезматичене пчеле једва чекају да добију матицу, па као сирочад и не мисле да се косе. Оно оет друштво са матицом, када дође у туђу кошницу и на суседном сађу десно и лево види стране пчеле, тако се збуни и поплаши да и не мисли на борбу. Међу тим када би безматичене пчеле преместили у кошницу, која има своју матицу, лако би их домаћице могле потући, јер ове са својом матицом у својој кошници увек су ратоборне.

Како ћемо дакле радити? Прво ћемо једно и друго друштво накадити. За тим ћемо у безматку оквира размаћи за толико, да између њих лако може стати још по један оквир. Сада ћемо један по један сат из кошнице са матицом вадити, па уметати између два и два бесматку. Тако ће саће стајати наизменце, један из једне, други из друге кошнице. Кавешчић са матицом стиснућемо горе између два оквира у средини кошнице, окренувши га тако, да га лако можемо отворити. Када смо оквира тако поређали, потиснућемо их да се саставе, у кошницу ћемо пустити још једно два дима, па ћемо је затворити. Сада ћемо кошницу са спојеним друштвом метнути на среду, где су биле кошнице које смо спојили. Што остане мало пчела у празној кошници, стрешћемо их пред спојену кошницу на земљу. — Матицу треба сутрадан из ковешчића пустити.

Ја више година спајам тако своја друштва, па ми се нису нигда покосила, зато могу овај начин свакоме препоручити.

Ђ. Коларовић.

*) Када узими и лет сасвим престане, тада се могу спојити две и две кошнице, које су и раздалеко једна од друге.

Десети конгрес хрватских и српских пчелара.

Као што је заказано, 10. (23.) августа о. г. одржан је у Вуковару X. конгрес хрватских и српских пчелара у краљевини Хрватској и Славонији.

И ка овај конгрес дошли су из ближих и даљих крајева наше домовине многи пчелари и пријатељи пчеларства. Истаћи морам, да су и на овом конгресу била најбоље заступљена г. г. учитељи. Мада ради пасивне резистенције нису предавали, нити се у расправљање упуштали, доласком својим потврдили су, да им на срцу лежи лепо пчеларство.

Знатна празнина се осећала, што чланови конгреса не видеше у средини својој, најзаслужнијега пчелара на словенском југу, проф. Ј. Живановића.

Братски чешки и пољски народ сетио нас се и ове године. Поред наших знанаца г. г. Кебра и Новотнога упознали смо ове године и Јана Марцинова, којег смо до сада познавали само по излошцима његовим, на нашој пчеларској изложби у Руми. Топло интересовање њихово за наш напредак загрева и соколи нас у раду и подстиче да не малакшемо.

Висока земаљска влада, жупанијска и котарска област и град Вуковар одликовали су конгрес изашиљањем својих заступника. Изасланик земаљске владе био је г. професор К. Илибашевић. Жупанијске области изасланици били су г. г. кот. претстојник Барић и школски надзорник Шулек. Котарске области изасланик је био г. котарски предстојник Гашпаровић. Град Вуковар заступао је градски начелник г. Китичић.

Чешко пчеларско друштво заступао је г. каноник Кебрле и г. Новотни, а галичке пчеларе г. надшумар Марцинов, господарско друштво у Осеку заступао је г. М. Штајнхауз, пчеларску подружницу у Загребу г. Броз, српску пчеларску задругу у Руми г. г. М. Шаула, Мил. Стојадиновић и Ђ. Коларовић, пчеларско друштво у Вуковару цео одбор, изасланик града Бакра био г. Максимилијан Шишуљ, уредништво „Sriemskih povina“ г. Адолфо Марковић.

Телеграмима поздравиле конгрес: Франтишек Адамец, српско пољопривредно друштво у Београду, словенско пчеларско друштво у штајерској, Др. Антон Ројц, Вранешевић, Милан Коновић, пчеларско друштво у Осеку и Богдан Пењић уредник „Hrvatske pčele“.

Конгрес је поздравио бана и својега заштитника г. Дра Шумановића.

Конгрес је отворио лецим говором председник в. м. г. Милан Барач, а по томе се је прешло на дневни ред.

Тајник је прочитао записник IX. конгреса, а по том рад конгреса у прошлој години. Преко 5 тачке дневног реда прешло се, јер је вредни конгрески тајник г. Фрањо Стигелмајер у засебној књижици „Прва десетогодишњица конгреса хрватских и српских пчелара“ изнео рад конгреса за 10 година, на што му је записнички изречена хвала. Те књижице су раздељене члановима и гостима.

Из извештаја благајника видели смо, да конгрес има 64 члана. Примање у овој години било је 1008 К 22 п, а издавање 519 К 47 п. према томе готовина износи 488 К 75 п.

После тога је петорици пчелара покљоњена по једна американка.

Од предлога најважнији је предлог одбора: да се замоли висока кр. земаљска влада, да се у казнионицама у Митровици и Лепоглави праве американке професора Ј. Живановића и Мил. Барача.

Пошто је стара управа разрешена, прешло се на избор чланова нове управе. За председника изабран је г. игуман Сергије Попић, за потпредседника г. Ђ. пл. Илић, за тајника г. Фрањо Стигелмајер, а за благајника г. Е. Каменар. Одборници су: г. г. Ј. Живановић, М. Шаула, Милутин Стојадновић, Ђ. Коларовић и Адолфо Марковић.

Предавања су држали:

1. Ђ. Коларовић: „Срдобоља и вртоглавица и јесмо ли ушли у траг тима болесима?“ (Предавање ово изаћи ће цело у овом листу, јер га је предавач ради краткоће времена знатно скратио.)

2. Јаков Шнајдер: „О бациду *nosema apis*.“ Г. предавач је изнео пред конгрес преведено предавање Др-а Цандера о животињском паразиту *nosema apis*, а у почетку предавања рекао је да се потпуно слаже са Др-ом Цандером. Из предавања мојега споменутога под I. моћи ће чигаоци расудити, шта говори Др. Ц. о животињском паразиту *nosema apis* и о болести које тај паразит изазива.

3. Гос. Бурман говорио је: „О напредном пчеларству главнога града Славоније.“ Г. Бурман није задовољан са ста-

њем пчеларства у Осеку, и износи своје мишљење, шта и како би требало радити, па да пчеларство напредује.

4. Е. Каменар предавао је: „Пчеле, мед и восак код старих културних народа“.

Поводом десетогодишњице конгреса, саставио је сељак и добар пчелар из Маркушице лепо песму, коју је пред конгресом изговорио. Председник му је за то лепо захвалио а конгрес га поздравио са живео!

Где ће се одржати догодине конгрес? остављено је новој управи да одреди.

Будући је свршен дневни ред, председник је затворио конгрес.

После тога је било сликање и заједнички ручак. После ручка разгледали су пчелињак пчелар. друштва у Вуковару и малу изложбу, коју је то друштво приредило.

Ђ. Коларовић.

Књижевност

Прва десетогодишњица конгреса хрватских и српских пчелара у краљевини хрватској и Славонији. Година 1901—1911. приредио Фрањо Штигелмајер, тајник конгреса пчелара и учитеља.

Ко се жели упознати са радом конгреса хрватских и српских пчелара, не ће погријешити, ако набави ову књигу.

Пабирци.*)

— У Биограду су покренули Аца Живановић и Светозар Гавриловић нов пчеларски лист и надјели му име „Српски Пчелар“. они врло добро знају да у Ср. Карловцима излази већ 15. година пчеларски лист „Српски Пчелар“, па зато се мора човјек чудити зашто су то исто име дали и они својем листу. Ми позивамо своје претплатнике, да размисле о овом, па ако се не нађе и погоди узрок зашто су надјели свом листу баш „Српски Пчелар“, ми ћемо му поклонити жут кавешчић, у којем ће се лепршати два албиноса.

*) Под знаком — сабира пабирке уредник „Срп. Пчелара,“ а под Δ Ђорђе Коларовић.

— Велики српски новчани завод у Босни оснива се у Сарајеву под именом „Српска Централна Банка у Босни и Херцеговини“ с капиталом од 6.000.000 круна, од којих ће се код прве емисије уплатити 3.000.000 круна подијељених на 15.000 акција по 200 К-номиналне вриједности.

Заводу ће бити задатак, да за српске ратаре из Босне и Херцеговине организира солидан и јевтин хипотекарни кредит, да побуди српске трговце на што јаче учешће у извозној трговини, да снабдије земљорадничке задруге кредитом, и да стварањем занатлијских кредитних и произвађачких удружења створи увјете напретка овоже важно привредном сталезу.

У оснивању овога српског новчаног завода учествује већина постојећих српских новчаних завода у Босни и Херцеговини и око 150 највиђенијих људи, међу којима су сви народни посланици клуба и представници трговине.

— Нове српске земљорадничке задруге основане у Грдану (бјеловарскокрижевачка жупанија), у Ченеју (торонталска жупанија), у Алибунару (торонталска жупанија), у Јасеници (мокрушкоричјечка жупанија), у Денги (тамишка жупанија).

△ Пчелиња уш. Обично се мисли и пише, да се пчелиња уш леже у труњу на патосу кошнице. Сада пчелар А. Шилинг пише, да се та уш леже на старом саћу. Уш је, као што он каже, осетљива на зими, па зато презими у средини клупчета. Живе до 3 године. Досађује више матици, него пчелама. Матица, која је јако ушљива малакше на престане лећи. Ако се под пчело подметне хартија, по којој смо посули нафталина или свеже пржене кафе, уши ће омију и попадају на хартију. Хартију са ушима треба бацити у вагру. Уш омија и дим од дувана. Да матицу, коју смо кадили дуваном, не би напаале пчеле, треба је пре него што је вратимо пчелама, намазати медом из њене кошнице.

△ Пчелар Леоп. Брунер тврди, да је видио, како обад (Viefbremse. Tabanus bovinus) долази на седала на хвата и носи пчеле. Пчеле са гађицама, каже да не хвата. — Често налазим мртве обаде на пчелињаку. Не знам шта тамо раде, а нисам још смотрио, да хватају пчеле.

△ Орган који излучује мирис у пчела. Пчеларима је познато да се пчеле познају по мирису, али је питање, где је тај орган у пчеле, што мирис излучује? Покој. Прат америк. пчелар, када је 1908. год. био у Бечу, говорио је, да се тај орган налази на горњој страни стражњета трупа (трбуха) у пчело, и то у шестој секотини. Он каже: када шаку пчела стресемо даље од кошнице, прве пчеле које нађу своју кошницу, стану пред лего на оборе главу доле а стражњи труп надигну, те врло брзо трепте крилима. Када је пчела у томе положају, опазимо, како јој се шести прстен на леђима јако раздвојио. Ту је орган за излучивање мириса у пчела. Пчеле када отворе ту секотину, сипа из ње јак мирис, који оне махањем крила растерују, а тиме својим другарицама дају знак, да

су нашли своју кућу. Прат је тада говорио да је он први тај орган открио, и о томе писао 1891. год. у „American Apiculturist“.

△ **Ваља ли садити цвеће по пчелињаку?** Многи пчелари радо украшавају свој пчелињак, садећи по њему цвеће. Други пчелари говоре, да није добро садити цвеће између кошница, јер пчеле из тих кошница, ретко ће падати на то цвеће, него ће на њега долетати туђе пчеле, које када осете јак мирис што сипа из кошница, особито у време слабе паше, могу да оставе цвеће, па да навале на кошнице. По њихову мишљењу, цвеће може да изазове туђице, па зато су против сађења цвећа по пчелињаку.

△ **Главне тачке кошнице американског система:**

- 1.) Саће мора бити шире, него што је високо.
- 2.) Медиште мора бити покретно, а тако и патос.
- 3.) Саће се одовго меће и вади, и сваки сат мора бити за себе.
- 4.) Саће у медишту је за половину краће, него у плодишту.
- 5.) Хладно плодиште.
- 6.) Свака кошница стоји носеце напољу, на својем подножју и над својим кровом.

△ **Да ли је вештачно саће фалзифицирано?** Познаћемо, ако метнемо на сунце парче вешт. саћа од чистог воска и парче сумњивог саћа. Прави ће восак на сунцу мало побелити, а који је мешан са церезином, остаће жут, јер церезин, који је од природе бео, бојадињу жутом бојом, која на сунцу не избели.

△ **Храњивост меда.** Откопавајући рушевине у Месини после повнатога страшна потреса, наишли су на једно псетање, које је под рушевинама живело 100 дана. Било је сама кожа и кости, али је било живо. Поред њега су нашли суд, у којем је било још мало меда, па мисле да је псетање о меду живело 100 дана.

△ **Не треба претеривати.** — Неки пчелари, да би бојаги претворили у мед шећер, којим прихрањују пчеле, препоручују, да треба додати у воду нешто винске киселине. — Међу тим један се пчелар тужи, да је таким бајаги инвертованим шећером прихранио своје пчеле, али се је брзо ушећерио, па су га пчеле искруниле и из саћа избациле. Зато не треба у шећер ништа мешати осим воде. Колико шећера, толико воде.

Питања и одговори.

Пит. — Туђице ми каткада страшно досађују када прегледам кошнице, а особито, када истресам мед. Неких пута тако наваљују, да морам да бегам са пчелињака. Шта да радим?

Одг. — Радите око кошница за јутра и пред вече. Када је најбољи лет, није ни добро радити око кошница, јер се пчеле задржавају и збуњују у послу. У време ројидбе, када има младих матица и када те матице излећу на спаривање, а то највише бива од 11

до 2 сахата, тада не треба ништа радити око кошница. — Када вадите саће да истресате мед, а туђице јако нагрђу, знак је да паша удара натраг. Туђице најбоље опомињу пчелара, да настају тешки дани за пчеле. У томе случају треба пчелар да пази шта ради. Најбоље је престати са истресањем меда, па ако се паша опет појави, лако је наставити истресање. У чланку „Шатори против туђица“, можете читати, како се може, када је нужно радити на пчелињаку и када има туђица. Б. К.

СРПСКО ТРГОВАЧКО КОМАНДИТНО ДРУШТВО ВУКОВИЋ И ДР. У РУМИ

купује сваку и највећу количину овогодишњег чистог
врсаног меда уз највишу цену. 2—3

== ОГЛАС. ==

Ко жели узети вештачкога саћа и про-
дати мед, нека се обрати у Руму на
Управу „Срп. Пчеларске Задруге“

6—7

НА ЗНАЊЕ!

Претплатницама „Напреднога пчеларства“ јављам, да ће књига изићи из штампе концем септембра.

МИЛАН МАРТИНОВИЋ,

школеки управитељ.

1—

За све што се тиче администрације од 1. јануара 1903. треба се обраћати на „Српску пчеларску задругу у Руми“. Рукописе, књиге и листове у замену и друго што се тиче уредништва, треба шилати на: Уредништво „СРПСКОГА ПЧЕЛАРА“ у Карловце.

Власник и издавалац Српска Пчеларска Задруга у Руми.